

BEŞİNCİ BÖLÜM –SEÇİMLER VE SİYASİ PARTİLER

A. SEÇİMLER:

Anayasaya göre; **SEÇİMLER VE HALKOYLAMASI “SERBEST, EŞİT, GİZLİ, TEK DERECELİ, GENEL OY, AÇIK SAYIM VE DÖKÜM, TEMSİLDE ADALET YÖNETİMDE İSTİKRAR ESASLARINA GÖRE, YARGI YÖNETİM VE DENETİMİ ALTINDA YAPILIR.”** Ancak, yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarının oy hakkını kullanabilmeleri amacıyla kanun, uygulanabilir tedbirleri belirler.

5.A.1.Seçimlere hakim olan ilkeler: Seçimlere hakim olan ilkeler şunlardır.

- **Genel oy ilkesi: Seçimlerde** cinsiyet, din, dil, ırk fark etmeksizin Türk vatandaşı olan herkesin oy kullanabilmesini ifade eder. Bu ilke ancak **1934** yılında kadınlara da seçme ve seçilme haklarının verilmesiyle gelebilmiştir. Yalnız oy kullanabilmek için 18 yaşını doldurmuş olmak ve seçmen kütüklerinde kayıtlı olmak şartları aranır. Ancak 1982 anayasasına göre;
 - Silahaltında bulunan er ve erbaşlar
 - Askeri öğrenciler
 - Kasıtlı suçlardan hüküm giyen ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlüler
 - **Kısıtlılar oy kullanamaz.**

Dikkat: Tutuklular (1995 değişikliği) **aksırlı suçlardan** (2001 değişikliği) hüküm giyenler oy kullanabilir.

Birinci ve İkinci Meşrutiyet dönemlerinde servete bağlı oy ilkesi uygulanmıştır. 1924 Anayasası döneminde erkekler için genel oy hakkı kabul edilmiş, 1934 yılında kadınlara da oy verme hakkının tanınmasıyla ülkemizde genel oy ilkesine geçilmiştir.

- **Eşit oy ilkesi:** Matematiksel olarak herkesin oyu 1 oy olup birbirine eşittir.
- **Gizli oy ve açık sayım döküm ilkeleri:** Bu ilkeler 1950 yılında gelmiştir. 1961 ve 1982 Anayasalarında açıkça düzenlenen gizli oy ilkesine, ilk kez 1876 Anayasasında yer verilmiştir.
- **Tek dereceli seçim :1946 da geldi.** Dikkat !! mevcut anayasa iki dereceli seçimi yasaklarken iki türlü seçimi yasaklamamaktadır.
- **Serbest seçim ilkesi:** Ülkemizde seçimler serbesttir; ancak teknik anlamda serbest oy ilkesi uygulanmamaktadır. Şöyle ki, 1982 yılında Seçim Kanunuyla oy vermek **ilk kez** zorunlu hale getirilmiş ve seçimlere katılmamanın bir yaptırımı olarak para cezası öngörülmüştür. **1987 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile bu hüküm Anayasaya da girmiştir.** Böylece oy vermek anayasal bir yükümlülük haline getirilmiştir. Oy kullanmayanlara, Seçim Kurulları tarafından para cezası verilir.

5.A.2.Seçimlerin genel yönetim ve denetimi;

- Seçimler, yargı organlarının genel yönetim ve denetimi altında yapılır.
- Seçimlerin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapma ve yaptırma, seçim süresince ve seçimden sonra seçim konularıyla ilgili bütün yolsuzlukları, şikayet ve itirazları inceleme ve kesin karara bağlama ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin seçim tutanaklarını kabul etme görevi **Yüksek Seçim Kurulundur.** Yüksek Seçim Kurulunun kararları aleyhine başka bir mercie başvurulamaz.

ANAYASA HUKUKU

YÜKSEK SEÇİM KURULU:

Yüksek Seçim Kurulu yedi asıl ve dört yedek üyeden oluşur. Üyelerin altısı Yargıtay, beşi Danıştay genel kurullarınca kendi üyeleri arasından üye tam sayılarının salt çoğunluğunun gizli oyu ile seçilir. Bu üyeler, salt çoğunluk ve gizli oyla aralarından bir başkan ve bir başkan vekili seçerler. **(Burada Cumhurbaşkanının seçim hakkı yoktur)** Yüksek Seçim Kurulu üyelerinin **görev süresi altı yıldır.** Süresi biten üyeler yeniden seçilebilir. Yeni üyelerin tamamının seçilmelerine kadar eski üyeler görevlerine devam ederler. Yüksek Seçim Kurulu Başkanı, Başkanlık görevi süresince kurumundan izinli sayılır.

Yüksek Seçim Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

- İl ve ilçe seçim kurullarının oluşmasını sağlamak, il seçim kurullarının oluşumuna, işlemlerine ve kararlarına karşı yapılacak itirazları, oy verme gününden önce ve itiraz konusunun gerektirdiği süratle, kesin karara bağlamak,
- Adaylığa ait itirazlar hakkında kesin karar vermek,
- İl seçim kurullarınca düzenlenen tutanaklara karşı yapılan itirazları inceleyip kesin karara bağlamak.
- Yüksek Seçim Kurulu ile Seçim Kurulları, genel veya yerel seçimlerde, adayların seçilme yeterliliğine ilişkin koşulları taşıyıp taşımadığına bakar.
- Seçimlerin yönetimi ve denetimi

Yüksek Seçim Kurulu Anayasada yasama bölümünde düzenlenmiştir.

5.A.3.SEÇİM TÜRLERİ;

GENEL SEÇİMLER (600 MİLLETVEKİLİNİN TAMAMI İÇİN YAPILAN SEÇİM)	ARA SEÇİMLER (SADECE TBMM ÜYELİKLERİNDEN BOŞALAN YERLER İÇİN YAPILAN SEÇİM)
<p>Ana kural: Genel seçimler 5 yılda bir yapılır (CB seçimleriyle birlikte yapılır)</p> <p>İSTİSNALAR (5 yıldan sapma olabilir)</p> <ol style="list-style-type: none">1. TBMM erken genel seçim kararı verebilir. Türkiye Büyük Millet Meclisi, üye tamsayısının beşte üç çoğunluğuyla (360 mv) seçimlerin yenilenmesine karar verebilir. Bu halde Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi ile Cumhurbaşkanlığı seçimi birlikte yapılır.2. Seçimler savaş sebebiyle bir yıl ertelenebilir.3. Cumhurbaşkanı TBMM seçimlerini yenileyebilir. Cumhurbaşkanının seçimlerin yenilenmesine karar vermesi halinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi ile Cumhurbaşkanlığı seçimi birlikte yapılır. Cumhurbaşkanının ikinci döneminde Meclis tarafından seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde, Cumhurbaşkanı bir defa daha aday olabilir. Seçimlerinin birlikte yenilenmesine karar verilen Meclisin ve Cumhurbaşkanının yetki ve görevleri, yeni Meclisin ve Cumhurbaşkanının göreve başlamasına kadar devam eder. <p>Hakkında soruşturma açılmasına karar verilen Cumhurbaşkanı, seçim kararı alamaz.</p> <p>Genel seçime bir yıl veya daha az kalmışsa Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimi de Cumhurbaşkanı seçimi ile birlikte yenilenir. Genel seçime bir yıldan fazla kalmışsa seçilen Cumhurbaşkanı Türkiye Büyük Millet Meclisi seçim tarihine kadar görevine devam eder. Kalan süreyi tamamlayan Cumhurbaşkanı açısından bu süre dönemden sayılmaz. Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimlerinin yapılacağı tarihte her iki seçim birlikte yapılır.</p>	<p>Ana Kural: Genel seçimden otuz ay geçmedikçe ara seçime gidilemez. Genel seçimlere bir yıl kala, ara seçimi yapılamaz. Ara seçim, her seçim döneminde bir defa yapılır</p> <p>İSTİSNALAR (30 ay ve 1 yıllık kuralların istisnaları)</p> <ol style="list-style-type: none">1. Ancak, boşalan üyeliklerin sayısı, üye tamsayısının yüzde beşini bulduğu hallerde, ara seçimlerinin üç ay içinde yapılmasına karar verilir. Burada 30 ay kuralı ihlal edilebilir. Ancak bir yıl kuralı ihlal edilemez.2. Yukarıda yazılı hallerden ayrı olarak, bir ilin veya seçim çevresinin, Türkiye Büyük Millet Meclisinde üyesinin kalmaması halinde, boşalmayı takip eden doksan günden sonraki ilk Pazar günü ara seçim yapılır. Bu durumda hem otuz ay kuralı hem de 1 yıl kuralı ihlal edilebilir.

SEÇİM SÜRECİ

- Cumhurbaşkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev sürelerinin dolmasından önceki son Pazar günü oy verme günüdür. Görev süresi, birlikte yapılan bir önceki seçim tarihi esas alınarak belirlenir. Oy verme gününden geriye doğru hesaplanacak altmış günlük sürenin ilk günü seçimin başlangıç tarihidir.
- Seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi hâlinde bu karar kırk sekiz saat içinde Resmî Gazete'de yayımlanarak ilân olunur. Bu kararın verildiği günden sonra gelen altmışıncı günü takip eden ilk Pazar günü Cumhurbaşkanı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi birlikte yapılır.
- Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması ve Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimine bir yıl veya daha az süre kalması hâlinde, Cumhurbaşkanı seçimi, makamın boşaldığı günden sonra gelen altmışıncı günü takip eden ilk Pazar günü Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimiyle birlikte yapılır.
- Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması ve Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimine bir yıldan fazla süre kalması hâlinde, Cumhurbaşkanı seçimi, makamın boşaldığı günden sonra gelen kırk beş gün içindeki son Pazar günü yapılır.

Diğer Hükümler

1. Seçim kanunlarında yapılan değişiklikler, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmaz.
2. **Yurt dışındaki Türkler seçimlerden kırk beş gün öncesinden başlayarak oy kullanabilirler. Yurtdışında oy kullanacak vatandaşlar için "Davetiye Usulü" kaldırılmıştır. (2018 Yılı Değişikliği)**
3. Yapılan tespit sonunda, çıkaracağı milletvekili sayısı 18'e kadar olan iller, bir seçim çevresi sayılır. Çıkaracağı milletvekili sayısı 19'dan 35'e kadar olan iller iki, 36 ve daha fazla olan iller üç seçim çevresine bölünür.
4. Ülkemizde seçim sistemi olarak "**Barajlı Dhont**" sistemi uygulanmaktadır. Buna göre bir parti mecliste temsil edilmek isteniyorsa genel seçimlerde ülkedeki geçerli oyların **%10** unu geçmek zorundadır.

Ancak; "Seçim ittifakı yapılması halinde, yüzde onluk barajın hesaplanmasında ittifak yapan siyasi partilerin aldıkları geçerli oyların toplamı esas alınır ve bu siyasi partiler için ayrıca baraj hesaplaması yapılmaz."

- Seçimlere katılma yeterliliği taşıyan siyasi partiler, ittifak yaparak seçime katılabilir. İttifak yapan siyasi partiler, kendi aday listelerini verir.
- İttifak yaparak seçime katılma kararı alan siyasi partiler, seçimin başlangıç tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde, genel başkanların imzalarını ihtiva eden ittifak protokolünü Yüksek Seçim Kuruluna teslim eder. Aday listelerinin teslim edilmesi için belirlenen tarihten iki gün öncesine kadar, aynı usulle ittifak protokolünde değişiklik yapılabilir.
- İttifak protokolünde; siyasi partilerce belirlenmesi halinde, ittifak unvanı ve kanunlara aykırı olmayan diğer hususlar yer alır.
- Siyasi partiler, aday listelerinin teslim edilmesi için belirlenen tarihten üç gün öncesine kadar, Yüksek Seçim Kuruluna bildirimde bulunmak suretiyle ittifaktan vazgeçebilir. Bu durum, Yüksek Seçim Kurulunca aynı ittifak içerisindeki diğer siyasi partilere derhal bildirilir. Vazgeçme halinde, ittifak diğer partiler arasında devam eder. İttifaktan vazgeçmenin bildirilmesini takip eden gün saat 17.00'ye kadar, ittifak içerisindeki diğer siyasi partiler ittifak protokolünü değiştirebilir veya ittifaktan vazgeçebilir.

ANAYASA HUKUKU

5.B.SİYASİ PARTİLER

1982 Anayasası'nın ifade ettiği gibi "siyasi partiler, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır." Siyasi partiler, **önce-den izin almadan kurulur** ve serbestçe faaliyette bulunurlar. **En az otuz kurucu Tüzüğü hazırlar ve içişleri bakanlığına bu tüzüğü bıraktığı an kurulmuş sayılır.**

- Tüzük, program ve faaliyetlerinde Türkçe 'den başka bir dil kullanamazlar,
- Siyasi parti merkezlerinin Ankara da olması zorunludur.
- Siyasi partilerin gelir ve giderlerinin amaçlarına uygun olması gereklidir.
- Siyasi partilerin faaliyetleri, parti içi düzenlemeleri ve çalışmaları demokrasi ilkelerine uygun olmalıdır.
- Bölgecilik veya ırkçılık anlayışını güdemezler
- Anayasada yer alan eşitlik ilkesine aykırı faaliyette bulunamazlar

SİYASİ PARTİ YASAKLARI		
KİŞİLERE AİT YASAKLAR	FAALİYETLERE AİT YASAKLAR	AMAÇLARINA AİT YASAKLAR
<p>1. Kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri</p> <p>2. İşçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri</p> <p>3. Silahlı kuvvetler mensupları</p> <p>4. Kamu hizmetlerinden yasaklılar,</p> <p>5. Taksirli suçlar hariç beş yıl ağır hapis veya beş yıl ve daha fazla hapis cezasına mahkûm olanlar,</p> <p>6. Terör eyleminden mahkûm olanlar,</p> <p>7. 18 Yaşını doldurmayanlar</p> <p>8. Kısıtlılar</p> <p>9. Yükseköğretim öncesi öğrencileri</p> <p>10. Yabancılar siyasi partilere üye olamazlar.</p> <p>Not: Yükseköğretim elemanları, siyasi partilere üye olabilir fakat bunların merkez organları dışında parti görevi alamazlar.</p>	<p>1. Siyasi partiler yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan ve Türk uyruğunda olmayan gerçek ve tüzel kişilerden maddi yardım alamazlar. Alırlar-sa direkt kapatma sebebidir.</p> <p>2. Siyasi partiler ticari faaliyetlere girişemez.</p>	<p>Siyasî partilerin tüzük ve programları ile eylemleri;</p> <ol style="list-style-type: none">1. Devletin bağımsızlığına,2. Ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına, eşitlik ve hukuk devleti ilkelerine,3. Millet egemenliğine,4. Demokratik ve laik Cumhuriyet ilkelerine aykırı olamaz5. Sınıf veya zümre diktatörlüğünü veya herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlayamaz6. Suç işlenmesini teşvik edemez. <p>Yukarıda sayılanlardan bir tanesinin bile tüzükte veya programda yer alması siyasi partinin kapatılması sebebidir.</p> <p>Ancak yukarıda yazılanlar fiile dönüşmüşse partiye ceza vermek için o parti suçun odağı haline gelmiş olmalıdır.</p> <p>Odak Olma Kriteri;</p> <p>Ön Şart: Yukarıda sayılan fiiller parti tabanında yoğun bir şekilde işlenmelidir.</p> <p>Ayrıca yukarıda sayılan fiiller</p> <ol style="list-style-type: none">1. Parti genel başkanınca2. Partinin TBMM genel kurulunda veya grup toplantılarında3. Partinin merkez karar veya yönetim organlarında4. Partinin büyük kongresinde benimsenip dile getirilmesi veya kararlılıkla işlenmesi halinde O parti suçun odağı haline gelmiştir.

ANAYASA HUKUKU

DAVAYI AÇACAK ORGAN	DAVANIN GÖRÜLECEĞİ MAHKEME
<p>Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı</p> <p>1. Res'en</p> <p>2. İstem üzerine davayı açabilir.</p> <p>İstemde bulunabilecekler;</p> <p>a) Adalet Bakanının istemiyle,</p> <p>b) Bir siyasî partinin istemi üzerine, olur.</p> <p>Başsavcılık, Adalet Bakanının veya siyasi partilerin istemde bulunmaları halinde yeterli delilin bulunmadığı kanaatine varırsa dava açmaz. Adalet Bakanının veya siyasi partinin bu karara karşı, Yargıtay Ceza Daireleri Başkanlarından oluşan "Siyasal Partilerle İlgili Yasakları İnceleme Kuruluna" otuz gün içinde yazı ile itirazda bulunma hakları vardır. Kurul, bu itirazı otuz gün içinde inceler ve bu konudaki kararı kesin olarak verir.</p>	<p>Anayasa mahkemesi önce partinin savunmasını alır. Savunmayı aldıktan sonra iki şekilde karar verir.</p> <p>1. İstemin reddi</p> <p>2. İstemin kabulü. İstemi kabul ederse;</p> <p>a) Hazine yardımından kısmen veya tamamen mahrumiyet</p> <p>b) Veya Kapatma cezası verir. Her iki cezaya da genel kurulda toplantıya katılan üyelerin 2/3 üyle karar verir.</p>

KAPATMANIN SONUÇLARI VE ÖZELLİKLERİ

1. Temelli kapatılan bir parti bir başka ad altında kurulamaz.
2. Parti kararın resmi gazetede yayımlandığı gün kapatılmış sayılır.
3. 2010 değişiklikleriyle partisinin kapatılmasına neden olanların milletvekilliğinin sona ereceğine ait hüküm kaldırılmıştır.
4. Ancak bir siyasi partinin temelli kapatılmasına beyan ve faaliyetleriyle sebep olan kurucuları dâhil üyeleri, 5 yıl süreyle bir başka partinin kurucusu, üyesi, yöneticisi ve denetçisi olamazlar.
5. Kapatılan partinin malları hazineye aktarılır

Son Hükümler:

1. Siyasi Partilerin mali denetimini Anayasa Mahkemesi yapar. Anayasa Mahkemesi, siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin kanuna uygunluğunu denetler.
2. Genel seçimlerde %10 barajını geçmese dahi , %3 barajını geçen partilere hazineden yardım yapılır.

BEŞİNCİ BÖLÜM –SEÇİMLER VE SİYASİ PARTİLER

A. SEÇİMLER:

Anayasaya göre; **SEÇİMLER VE HALKOYLAMASI “SERBEST, EŞİT, GİZLİ, TEK DERECELİ, GENEL OY, AÇIK SAYIM VE DÖKÜM, TEMSİLDE ADALET YÖNETİMDE İSTİKRAR ESASLARINA GÖRE, YARGI YÖNETİM VE DENETİMİ ALTINDA YAPILIR.”** Ancak, yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarının oy hakkını kullanabilmeleri amacıyla kanun, uygulanabilir tedbirleri belirler.

5.A.1.Seçimlere hakim olan ilkeler: Seçimlere hakim olan ilkeler şunlardır.

- **Genel oy ilkesi: Seçimlerde** cinsiyet, din, dil, ırk fark etmeksizin Türk vatandaşı olan herkesin oy kullanabilmesini ifade eder. Bu ilke ancak **1934** yılında kadınlara da seçme ve seçilme haklarının verilmesiyle gelebilmiştir. Yalnız oy kullanabilmek için 18 yaşını doldurmuş olmak ve seçmen kütüklerinde kayıtlı olmak şartları aranır. Ancak 1982 anayasasına göre;
 - Silahaltında bulunan er ve erbaşlar
 - Askeri öğrenciler
 - Kasıtlı suçlardan hüküm giyen ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlüler
 - **Kısıtlılar oy kullanamaz.**

Dikkat: Tutuklular (1995 değişikliği) **aksırlı suçlardan** (2001 değişikliği) hüküm giyenler oy kullanabilir.

Birinci ve İkinci Meşrutiyet dönemlerinde servete bağlı oy ilkesi uygulanmıştır. 1924 Anayasası döneminde erkekler için genel oy hakkı kabul edilmiş, 1934 yılında kadınlara da oy verme hakkının tanınmasıyla ülkemizde genel oy ilkesine geçilmiştir.

- **Eşit oy ilkesi:** Matematiksel olarak herkesin oyu 1 oy olup birbirine eşittir.
- **Gizli oy ve açık sayım döküm ilkeleri:** Bu ilkeler 1950 yılında gelmiştir. 1961 ve 1982 Anayasalarında açıkça düzenlenen gizli oy ilkesine, ilk kez 1876 Anayasasında yer verilmiştir.
- **Tek dereceli seçim :1946 da geldi.** Dikkat !! mevcut anayasa iki dereceli seçimi yasaklarken iki türlü seçimi yasaklamamaktadır.
- **Serbest seçim ilkesi:** Ülkemizde seçimler serbesttir; ancak teknik anlamda serbest oy ilkesi uygulanmamaktadır. Şöyle ki, 1982 yılında Seçim Kanunuyla oy vermek **ilk kez** zorunlu hale getirilmiş ve seçimlere katılmamanın bir yaptırımı olarak para cezası öngörülmüştür. **1987 yılında yapılan Anayasa değişikliği ile bu hüküm Anayasaya da girmiştir.** Böylece oy vermek anayasal bir yükümlülük haline getirilmiştir. Oy kullanmayanlara, Seçim Kurulları tarafından para cezası verilir.

5.A.2.Seçimlerin genel yönetim ve denetimi;

- Seçimler, yargı organlarının genel yönetim ve denetimi altında yapılır.
- Seçimlerin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapma ve yaptırma, seçim süresince ve seçimden sonra seçim konularıyla ilgili bütün yolsuzlukları, şikayet ve itirazları inceleme ve kesin karara bağlama ve Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerinin seçim tutanaklarını kabul etme görevi **Yüksek Seçim Kurulundur.** Yüksek Seçim Kurulunun kararları aleyhine başka bir mercie başvurulamaz.

ANAYASA HUKUKU

YÜKSEK SEÇİM KURULU:

Yüksek Seçim Kurulu yedi asıl ve dört yedek üyeden oluşur. Üyelerin altısı Yargıtay, beşi Danıştay genel kurullarınca kendi üyeleri arasından üye tam sayılarının salt çoğunluğunun gizli oyu ile seçilir. Bu üyeler, salt çoğunluk ve gizli oyla aralarından bir başkan ve bir başkan vekili seçerler. **(Burada Cumhurbaşkanının seçim hakkı yoktur)** Yüksek Seçim Kurulu üyelerinin **görev süresi altı yıldır.** Süresi biten üyeler yeniden seçilebilir. Yeni üyelerin tamamının seçilmelerine kadar eski üyeler görevlerine devam ederler. Yüksek Seçim Kurulu Başkanı, Başkanlık görevi süresince kurumundan izinli sayılır.

Yüksek Seçim Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır:

- İl ve ilçe seçim kurullarının oluşmasını sağlamak, il seçim kurullarının oluşumuna, işlemlerine ve kararlarına karşı yapılacak itirazları, oy verme gününden önce ve itiraz konusunun gerektirdiği süratle, kesin karara bağlamak,
- Adaylığa ait itirazlar hakkında kesin karar vermek,
- İl seçim kurullarınca düzenlenen tutanaklara karşı yapılan itirazları inceleyip kesin karara bağlamak.
- Yüksek Seçim Kurulu ile Seçim Kurulları, genel veya yerel seçimlerde, adayların seçilme yeterliliğine ilişkin koşulları taşıyıp taşımadığına bakar.
- Seçimlerin yönetimi ve denetimi

Yüksek Seçim Kurulu Anayasada yasama bölümünde düzenlenmiştir.

5.A.3.SEÇİM TÜRLERİ;

GENEL SEÇİMLER (600 MİLLETVEKİLİNİN TAMAMI İÇİN YAPILAN SEÇİM)	ARA SEÇİMLER (SADECE TBMM ÜYELİKLERİNDEN BOŞALAN YERLER İÇİN YAPILAN SEÇİM)
<p>Ana kural: Genel seçimler 5 yılda bir yapılır (CB seçimleriyle birlikte yapılır)</p> <p>İSTİSNALAR (5 yıldan sapma olabilir)</p> <ol style="list-style-type: none">1. TBMM erken genel seçim kararı verebilir. Türkiye Büyük Millet Meclisi, üye tamsayısının beşte üç çoğunluğuyla (360 mv) seçimlerin yenilenmesine karar verebilir. Bu halde Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi ile Cumhurbaşkanlığı seçimi birlikte yapılır.2. Seçimler savaş sebebiyle bir yıl ertelenebilir.3. Cumhurbaşkanı TBMM seçimlerini yenileyebilir. Cumhurbaşkanının seçimlerin yenilenmesine karar vermesi halinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi ile Cumhurbaşkanlığı seçimi birlikte yapılır. Cumhurbaşkanının ikinci döneminde Meclis tarafından seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde, Cumhurbaşkanı bir defa daha aday olabilir. Seçimlerinin birlikte yenilenmesine karar verilen Meclisin ve Cumhurbaşkanının yetki ve görevleri, yeni Meclisin ve Cumhurbaşkanının göreve başlamasına kadar devam eder. <p>Hakkında soruşturma açılmasına karar verilen Cumhurbaşkanı, seçim kararı alamaz.</p> <p>Genel seçime bir yıl veya daha az kalmışsa Türkiye Büyük Millet Meclisi seçimi de Cumhurbaşkanı seçimi ile birlikte yenilenir. Genel seçime bir yıldan fazla kalmışsa seçilen Cumhurbaşkanı Türkiye Büyük Millet Meclisi seçim tarihine kadar görevine devam eder. Kalan süreyi tamamlayan Cumhurbaşkanı açısından bu süre dönemden sayılmaz. Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimlerinin yapılacağı tarihte her iki seçim birlikte yapılır.</p>	<p>Ana Kural: Genel seçimden otuz ay geçmedikçe ara seçime gidilemez. Genel seçimlere bir yıl kala, ara seçimi yapılamaz. Ara seçim, her seçim döneminde bir defa yapılır</p> <p>İSTİSNALAR (30 ay ve 1 yıllık kuralların istisnaları)</p> <ol style="list-style-type: none">1. Ancak, boşalan üyeliklerin sayısı, üye tamsayısının yüzde beşini bulduğu hallerde, ara seçimlerinin üç ay içinde yapılmasına karar verilir. Burada 30 ay kuralı ihlal edilebilir. Ancak bir yıl kuralı ihlal edilemez.2. Yukarıda yazılı hallerden ayrı olarak, bir ilin veya seçim çevresinin, Türkiye Büyük Millet Meclisinde üyesinin kalmaması halinde, boşalmayı takip eden doksan günden sonraki ilk Pazar günü ara seçim yapılır. Bu durumda hem otuz ay kuralı hem de 1 yıl kuralı ihlal edilebilir.

SEÇİM SÜRECİ

- Cumhurbaşkanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev sürelerinin dolmasından önceki son Pazar günü oy verme günüdür. Görev süresi, birlikte yapılan bir önceki seçim tarihi esas alınarak belirlenir. Oy verme gününden geriye doğru hesaplanacak altmış günlük sürenin ilk günü seçimin başlangıç tarihidir.
- Seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi hâlinde bu karar kırk sekiz saat içinde Resmî Gazete'de yayımlanarak ilân olunur. Bu kararın verildiği günden sonra gelen altmışıncı günü takip eden ilk Pazar günü Cumhurbaşkanı ile Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimi birlikte yapılır.
- Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması ve Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimine bir yıl veya daha az süre kalması hâlinde, Cumhurbaşkanı seçimi, makamın boşaldığı günden sonra gelen altmışıncı günü takip eden ilk Pazar günü Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimiyle birlikte yapılır.
- Cumhurbaşkanlığı makamının herhangi bir nedenle boşalması ve Türkiye Büyük Millet Meclisi genel seçimine bir yıldan fazla süre kalması hâlinde, Cumhurbaşkanı seçimi, makamın boşaldığı günden sonra gelen kırk beş gün içindeki son Pazar günü yapılır.

Diğer Hükümler

1. Seçim kanunlarında yapılan değişiklikler, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde yapılacak seçimlerde uygulanmaz.
2. **Yurt dışındaki Türkler seçimlerden kırk beş gün öncesinden başlayarak oy kullanabilirler. Yurtdışında oy kullanacak vatandaşlar için "Davetiye Usulü" kaldırılmıştır. (2018 Yılı Değişikliği)**
3. Yapılan tespit sonunda, çıkaracağı milletvekili sayısı 18'e kadar olan iller, bir seçim çevresi sayılır. Çıkaracağı milletvekili sayısı 19'dan 35'e kadar olan iller iki, 36 ve daha fazla olan iller üç seçim çevresine bölünür.
4. Ülkemizde seçim sistemi olarak "**Barajlı Dhont**" sistemi uygulanmaktadır. Buna göre bir parti mecliste temsil edilmek isteniyorsa genel seçimlerde ülkedeki geçerli oyların **%10** unu geçmek zorundadır.

Ancak; "Seçim ittifakı yapılması halinde, yüzde onluk barajın hesaplanmasında ittifak yapan siyasi partilerin aldıkları geçerli oyların toplamı esas alınır ve bu siyasi partiler için ayrıca baraj hesaplaması yapılmaz."

- Seçimlere katılma yeterliliği taşıyan siyasi partiler, ittifak yaparak seçime katılabilir. İttifak yapan siyasi partiler, kendi aday listelerini verir.
- İttifak yaparak seçime katılma kararı alan siyasi partiler, seçimin başlangıç tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde, genel başkanların imzalarını ihtiva eden ittifak protokolünü Yüksek Seçim Kuruluna teslim eder. Aday listelerinin teslim edilmesi için belirlenen tarihten iki gün öncesine kadar, aynı usulle ittifak protokolünde değişiklik yapılabilir.
- İttifak protokolünde; siyasi partilerce belirlenmesi halinde, ittifak unvanı ve kanunlara aykırı olmayan diğer hususlar yer alır.
- Siyasi partiler, aday listelerinin teslim edilmesi için belirlenen tarihten üç gün öncesine kadar, Yüksek Seçim Kuruluna bildirimde bulunmak suretiyle ittifaktan vazgeçebilir. Bu durum, Yüksek Seçim Kurulunca aynı ittifak içerisindeki diğer siyasi partilere derhal bildirilir. Vazgeçme halinde, ittifak diğer partiler arasında devam eder. İttifaktan vazgeçmenin bildirilmesini takip eden gün saat 17.00'ye kadar, ittifak içerisindeki diğer siyasi partiler ittifak protokolünü değiştirebilir veya ittifaktan vazgeçebilir.

ANAYASA HUKUKU

5.B.SİYASİ PARTİLER

1982 Anayasası'nın ifade ettiği gibi "siyasi partiler, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlarıdır." Siyasi partiler, **önce-den izin almadan kurulur** ve serbestçe faaliyette bulunurlar. **En az otuz kurucu Tüzüğü hazırlar ve içişleri bakanlığına bu tüzüğü bıraktığı an kurulmuş sayılır.**

- Tüzük, program ve faaliyetlerinde Türkçe 'den başka bir dil kullanamazlar,
- Siyasi parti merkezlerinin Ankara da olması zorunludur.
- Siyasi partilerin gelir ve giderlerinin amaçlarına uygun olması gereklidir.
- Siyasi partilerin faaliyetleri, parti içi düzenlemeleri ve çalışmaları demokrasi ilkelerine uygun olmalıdır.
- Bölgecilik veya ırkçılık anlayışını güdemezler
- Anayasada yer alan eşitlik ilkesine aykırı faaliyette bulunamazlar

SİYASİ PARTİ YASAKLARI		
KİŞİLERE AİT YASAKLAR	FAALİYETLERE AİT YASAKLAR	AMAÇLARINA AİT YASAKLAR
<p>1. Kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri</p> <p>2. İşçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri</p> <p>3. Silahlı kuvvetler mensupları</p> <p>4. Kamu hizmetlerinden yasaklılar,</p> <p>5. Taksirli suçlar hariç beş yıl ağır hapis veya beş yıl ve daha fazla hapis cezasına mahkûm olanlar,</p> <p>6. Terör eyleminden mahkûm olanlar,</p> <p>7. 18 Yaşını doldurmayanlar</p> <p>8. Kısıtlılar</p> <p>9. Yükseköğretim öncesi öğrencileri</p> <p>10. Yabancılar siyasi partilere üye olamazlar.</p> <p>Not: Yükseköğretim elemanları, siyasi partilere üye olabilir fakat bunların merkez organları dışında parti görevi alamazlar.</p>	<p>1. Siyasi partiler yabancı devletlerden, uluslararası kuruluşlardan ve Türk uyruğunda olmayan gerçek ve tüzel kişilerden maddi yardım alamazlar. Alırlar-sa direkt kapatma sebebidir.</p> <p>2. Siyasi partiler ticari faaliyetlere girişemez.</p>	<p>Siyasî partilerin tüzük ve programları ile eylemleri;</p> <ol style="list-style-type: none">1. Devletin bağımsızlığına,2. Ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, insan haklarına, eşitlik ve hukuk devleti ilkelerine,3. Millet egemenliğine,4. Demokratik ve laik Cumhuriyet ilkelerine aykırı olamaz5. Sınıf veya zümre diktatörlüğünü veya herhangi bir tür diktatörlüğü savunmayı ve yerleştirmeyi amaçlayamaz6. Suç işlenmesini teşvik edemez. <p>Yukarıda sayılanlardan bir tanesinin bile tüzükte veya programda yer alması siyasi partinin kapatılması sebebidir.</p> <p>Ancak yukarıda yazılanlar fiile dönüşmüşse partiye ceza vermek için o parti suçun odağı haline gelmiş olmalıdır.</p> <p>Odak Olma Kriteri;</p> <p>Ön Şart: Yukarıda sayılan fiiller parti tabanında yoğun bir şekilde işlenmelidir.</p> <p>Ayrıca yukarıda sayılan fiiller</p> <ol style="list-style-type: none">1. Parti genel başkanınca2. Partinin TBMM genel kurulunda veya grup toplantılarında3. Partinin merkez karar veya yönetim organlarında4. Partinin büyük kongresinde benimsenip dile getirilmesi veya kararlılıkla işlenmesi halinde O parti suçun odağı haline gelmiştir.

ANAYASA HUKUKU

DAVAYI AÇACAK ORGAN	DAVANIN GÖRÜLECEĞİ MAHKEME
<p>Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı</p> <p>1. Res'en</p> <p>2. İstem üzerine davayı açabilir.</p> <p>İstemde bulunabilecekler;</p> <p>a) Adalet Bakanının istemiyle,</p> <p>b) Bir siyasî partinin istemi üzerine, olur.</p> <p>Başsavcılık, Adalet Bakanının veya siyasi partilerin istemde bulunmaları halinde yeterli delilin bulunmadığı kanaatine varırsa dava açmaz. Adalet Bakanının veya siyasi partinin bu karara karşı, Yargıtay Ceza Daireleri Başkanlarından oluşan "Siyasal Partilerle İlgili Yasakları İnceleme Kuruluna" otuz gün içinde yazı ile itirazda bulunma hakları vardır. Kurul, bu itirazı otuz gün içinde inceler ve bu konudaki kararı kesin olarak verir.</p>	<p>Anayasa mahkemesi önce partinin savunmasını alır. Savunmayı aldıktan sonra iki şekilde karar verir.</p> <p>1. İstemin reddi</p> <p>2. İstemin kabulü. İstemi kabul ederse;</p> <p>a) Hazine yardımından kısmen veya tamamen mahrumiyet</p> <p>b) Veya Kapatma cezası verir. Her iki cezaya da genel kurulda toplantıya katılan üyelerin 2/3 üyle karar verir.</p>

KAPATMANIN SONUÇLARI VE ÖZELLİKLERİ

1. Temelli kapatılan bir parti bir başka ad altında kurulamaz.
2. Parti kararın resmi gazetede yayımlandığı gün kapatılmış sayılır.
3. 2010 değişiklikleriyle partisinin kapatılmasına neden olanların milletvekilliğinin sona ereceğine ait hüküm kaldırılmıştır.
4. Ancak bir siyasi partinin temelli kapatılmasına beyan ve faaliyetleriyle sebep olan kurucuları dâhil üyeleri, 5 yıl süreyle bir başka partinin kurucusu, üyesi, yöneticisi ve denetçisi olamazlar.
5. Kapatılan partinin malları hazineye aktarılır

Son Hükümler:

1. Siyasi Partilerin mali denetimini Anayasa Mahkemesi yapar. Anayasa Mahkemesi, siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin kanuna uygunluğunu denetler.
2. Genel seçimlerde %10 barajını geçmese dahi , %3 barajını geçen partilere hazineden yardım yapılır.